

МІСЦЕ ВЕРХОВНОГО ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА У СИСТЕМІ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРЕЗИДЕНТА: ЗАРУБІЖНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

THE PLACE OF THE SUPREME COMMANDER-IN-CHIEF IN THE SYSTEM OF PRESIDENTIAL POWERS: FOREIGN AND NATIONAL ASPECTS

Остапенко А.І., науковий співробітник

науково-дослідного відділу проблем військового законодавства Центру воєнно-стратегічних досліджень

Національний університет оборони України імені Івана Черняховського

У статті досліджено проблематику визначення змісту й обсягу, розмежування та законодавчого закріплення повноважень Президента України у сферах національної безпеки й оборони у правовому статусі Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України. Здійснюючи таку діяльність, глава держави виступає саме як суб'єкт військового управління з виключною компетенцією. Встановлено, що Президент України, будучи главою держави та Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України, має суттєві повноваження у сфері військового управління та відіграє важливу роль у здійсненні керівництва у сферах національної безпеки й оборони України. У деяких випадках військово-управлінські повноваження Президента досить докладно встановлені у чинному законодавстві, а в деяких – доволі фрагментарно.

З метою визначення та відмежування повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України здійснено науково-теоретичний і формально-юридичний аналіз. Пріоритетну увагу приділено вивченню зарубіжного досвіду конституційного закріплення статусу й обсягу повноважень Президента як Головнокомандувача залежно від форми правління держави. Визначено місце повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України у системі повноважень Президента України, враховуючи особливості його діяльності у мирний і воєнний час та в особливий період. Особливу увагу приділено питанню поширення влади Верховного Головнокомандувача не лише на Збройні Сили, але й на інших суб'єктів сектору безпеки й оборони.

За результатами огляду запропоновано закріпити на законодавчому рівні перелік повноважень Президента України як Верховного Головнокомандувача, а також унормувати повноваження Президента України прийняттям окремого закону «Про Президента України», яким передбачити регламентацію повноважень Верховного Головнокомандувача.

Ключові слова: повноваження Президента України, Верховний Головнокомандувач, керівництво у сферах національної безпеки й оборони, військово управління.

The article examines the issue of determination of the content and scope, delimitation and legislative consolidation of the powers of the President of Ukraine in the areas of national security and defense in the legal status of the Supreme Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine. Carrying out such activities, the head of state acts precisely as a subject of military administration with exclusive competence. It is established that the President of Ukraine, as the head of state and Supreme Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, has significant powers in the field of military administration and plays an important role in the implementation of leadership in the areas of national security and defense of Ukraine. In some cases, the military management powers of the President are regulated in sufficient detail in the current legislation, and in some ones – quite fragmentarily.

In order to determine and delineate the powers of the Supreme Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, a scientific-theoretical and formal legal analysis was carried out. Attention is paid to the study of foreign experience in constitutional consolidation of the status and scope of powers of the President as Commander-in-Chief, depending on the form of government of the state. The place of powers of the Supreme Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine in the system of powers of the president of Ukraine is determined, taking into account the peculiarities of his activities in peacetime and wartime, and the special period. Special attention is paid to the issue of extending the power of the Supreme Commander-in-Chief not only to the Armed Forces, but also to other subjects of the security and defense sector.

Based on the results of the review of issues, it is proposed to fix at the legislative level the list of powers of the President of Ukraine as the Supreme Commander-in-Chief. It is proposed separately as a way to solve the problem of normalizing the powers of the President of Ukraine by adopting a separate law "On the President of Ukraine", which provides for the regulation of the powers of the Supreme Commander-in-Chief.

Key words: powers of the President of Ukraine, Supreme Commander-in-Chief, leadership in the areas of national security and defense, military administration.

Постановка проблеми. В умовах збройної агресії з боку Російської Федерації на території Донецької та Луганської областей та існування загрози подальшого загострення конфлікту особливо актуальним стає визначення саме юридичної складової частини статусу, функцій і повноважень Президента України, зокрема як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України.

Багаторічний досвід реформування й удосконалення законодавства у сферах національної безпеки й оборони, у тому числі прийняття реакційних законів та інших нормативно-правових актів із метою визначення правового статусу екстраординарних ситуацій і врегулювання праводійності, які склалися в АР Крим і на Сході України, а також проблеми визначення законних підстав застосування Збройних Сил України зумовили накопичення нормативно-правової бази, котра містить суперечності та колізії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Повноваження Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України не були достатньо та повною мірою досліджені, що підкреслює новизну тематики статті. Окремі аспекти обсягу повноважень Президента України та напрямів їх реалізації у сфері націо-

нальної безпеки й оборони, його ролі та місця у системі військового управління були предметами досліджень таких науковців, як В. Богучський, В. Горбуліна, І. Доронін, В. Зьолка, В. Ліпкан, Ю. Михайлова, В. Пашинський, П. Рудик, В. Сазонов та ін.

Мета статті – дослідити питання визначення змісту й обсягу, розмежування та законодавчого закріплення повноважень Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, його місця у системі військового управління та ролі у здійсненні керівництва у сферах національної безпеки й оборони України. Запропонувати шляхи вдосконалення законодавчого закріплення повноважень і правового регулювання діяльності Президента України у статусі Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України.

Виклад основного матеріалу. Характеристика змісту й обсягу повноважень Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України та пошук шляхів правового врегулювання його діяльності потребує комплексного підходу: звернення до зарубіжного досвіду законодавчого закріплення повноважень президента, дослідження поглядів науковців на розмежування повно-

важень Президента України й аналізу норм чинного національного законодавства із зазначеного питання.

Досвід становлення інституту президентства у пострадянських країнах показує, що статус Президента як Верховного Головнокомандувача у них зазвичай також визначено конституційно. Так, наприклад, президент за Конституцією є верховним головнокомандувачем у Росії, Республіці Казахстан, Киргизькій республіці, Республіці Таджикистан, Туркменістані, Азербайджанській Республіці, Грузії. Він є головнокомандувачем Збройними Силами у Республіці Білорусь і Молдові. Дещо інші підходи до статусу президента щодо військової організації держави можемо знайти в інших країнах. Зокрема, ст. 134 Конституції Республіки Польща, визначаючи, що президент є верховним головнокомандувачем, підкреслює можливість здійснення цієї функції у мирний час лише через міністра оборони. У Французькій Республіці Президент, який одночасно головує у Раді Міністрів, є головнокомандувачем Збройних Сил. Президент Естонії відповідно до п. 16 ст. 78 Конституції Естонії «очолоє державну оборону Естонії». До повноважень Президента Литовської республіки належить лише присвоєння вищих військових звань, Президент Фінляндії здійснює повноваження у сфері оборони через міністра, федеральний президент Німеччини узагалі не має повноважень у сфері оборони [1, с. 96].

Обмеженими по суті у таких повноваженнях (через відсутність згадки про статус Верховного головнокомандувача або головнокомандувача) є країни з парламентською та парламентсько-президентською формою правління. Натомість у країнах із президентською формою правління глава держави має прями повноваження вищого керівництва у збройних силах у статусі Головнокомандувача (або аналогічному). Такий стан речей не змінюється й у надзвичайних умовах. У країнах, що тривалий час перебувають у відносинах фактичних військових дій, наявність у президента функцій Верховного Головнокомандувача залежить від того, чи є ця держава парламентською або президентською республікою. Наприклад, у Республіці Корея, котра є президентською республікою, Президент має статус Верховного головнокомандувача згідно з ч. 1 ст. 74 Конституції. В Ізраїлі питання армії (збройних сил) визначено в окремому основному законі держави (частині фактичної Конституції), за яким армія підпорядковується уряду; міністром, що керує армією від імені уряду, є міністр оборони, а вищою командною інстанцією армії є начальник генерального штабу [1, с. 96].

Слід підкреслити, що факт встановлення парламентсько-президентської форми правління в Україні не зменшив обсяг виключних повноважень Президента України щодо прийняття рішень державного значення, навіть тих, які підлягають контрастигації. Зазначене вказує на існування певних ознак переваги президентської влади, зокрема у сферах національної безпеки й оборони.

Можемо виокремити позитивний зарубіжний досвід закріплення в окремих спеціальних законах статусу, функцій і повноважень президента у Республіці Казахстан, Республіці Білорусь, Туркменістані, Естонії, Литві, Македонії, Сербії, Словенії та ін. Йдеться не про аналіз змісту норм, а про форму їх закріплення – окремі закони про президентів цих країн.

Враховуючи відсутність чіткого законодавчо закріпленого переліку повноважень Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, деякі вітчизняні науковці-правники під час науково-теоретичного дослідження пропонують власні класифікації повноважень глави держави, зокрема визначають у них місце повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України. Так, наприклад, В. Пашинський на основі норм Конституції та законів України, якими визначені та деталізовані повноваження Президента України у сфері оборони держави, пропонує свою класифікацію повноважень і виділяє такі:

- повноваження з реалізації функцій оборони держави;
- повноваження як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України по здійсненню загального керівництва у сфері національної безпеки й оборони у разі збройної агресії проти України, загрози нападу на неї, внутрішнього збройного конфлікту чи масштабних проявів тероризму;

- повноваження щодо реалізації нормотворчої функції [2].

Тобто за таким підходом правовий статус Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України реалізується у формі особливих повноважень на час дії особливих правових режимів, всередині повноважень Президента України у сфері оборони, вони мають обмеження у часі та набувають своєї дієздатності тільки з настанням певних екстраординарних подій або умов, перелік яких є відносно вичерпним і визначеним законами. Такий підхід дає підстави на теоретичному рівні визначити статус Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України як фактичного найвищої військової посадової особи держави у період дії певних правових режимів, яка за необхідності наділена повноваженнями приймати рішення щодо залучення не тільки Збройних Сил України, але й інших військових формувань із метою забезпечення національної безпеки.

Варто зауважити, що повноваження Президента України у статусі Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України необхідно відмежовувати від повноважень глави держави із загального керівництва у сферах національної безпеки й оборони держави. Хоча ст. 13 Закону України «Про національну безпеку України» № 2469-VIII від 21 квітня 2018 р., яка має назву «Керівництво у сферах національної безпеки і оборони», окремим п. 2 ч. 1 і визначає, що Президент України є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України [3], але ми вважаємо зазначену правовому норму некоректною, такою, що не зовсім відповідає Конституції України, адже це різні повноваження. Аналіз норм чинного законодавства показує поширеність керівного впливу Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України на інші військові формування, які входять до складу сектору безпеки й оборони, але виникає він тільки ц період дії у державі особливих правових режимів, тоді як керівництво у сферах безпеки й оборони Президент України як глава держави здійснює постійно, і в мирний час, і в умовах особливого періоду. Отже, виникає суперечливе тлумачення визначення посади «Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України» та законодавчо визначеного поширення його рішень на інших суб'єктів сектору безпеки й оборони, що призводить до неоднозначного тлумачення норм права та ризику неправильного їх застосування.

Погоджуємося з думкою В. Пашинського, що наявне сьогодні конституційне визначення Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України вже не відповідає реальним суспільним відносинам у сфері оборони держави, не відображає свою сутнісну характеристику та може створити правові колізії, які призведуть до негативних наслідків в оборонній сфері. Тому розмежування та законодавче закріплення повноважень суб'єктів забезпечення оборони необхідно розпочинати із внесення змін до Конституції України, закріпивши за Президентом повноваження, за пропозицією В. Пашинського, Верховного Головнокомандувача Національними силами оборони України [2, с. 62]. Питання зміни назви посади Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України на «Верховного Головнокомандувача Сил безпеки і оборони України» фахівцями Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського ініціювалося ще у 2014 р. Тоді ж було розроблено проєкт Закону України «Про повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України та Головнокомандувача Збройних Сил України». На жаль, зазначені пропозиції не були втілені на практиці.

Продовжуючи аналіз науково-теоретичних підходів до класифікації повноважень Президента України у сферах національної безпеки й оборони, слід звернути увагу на думку В. Сазонова, який вважає, що повноваження Президента України у сфері забезпечення державної безпеки досить широкі та різноманітні. Конституція України закріплює деякі з них зазвичай у загальному вигляді, а подальша їх деталізація (конкретизація) відображається у спеціальних законах. Зокрема, він в окрему групу виділяє *повноваження Президента України як глави держави у сфері національної безпеки, оборони та військової політики* та всередині них відмежовує повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від повноважень Президента України зі здійснення керівництва у сферах національної безпеки й оборони держави та інших повноважень, визначених ст. 106 Конституції України [4, с. 274–275].

Факт наділення Президента України владою Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України є проявом його виключного статусу та відокремлених повноважень у сфері національної безпеки, оборони та військової політики, не пов'язаних із загальним керівництвом у сферах національної безпеки й оборони держави. З погляду побудови конституційно-правового інституту президентства такий підхід до визначення статусу Верховного Головнокомандувача є теоретично обґрунтованим. У системі повноважень Президента України як глави держави у сфері національної безпеки, оборони та військової політики повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України виділяються в окрему групу. Слід зауважити, що оголошення стану війни, введення воєнного чи надзвичайного стану з погляду цього підходу не входить до повноважень Верховного Головнокомандувача. Натомість сфера дії повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України виходить за межі сектору оборони.

Існування різних поглядів і підходів науковців до класифікації повноважень Президента України, зокрема як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, підтверджує актуальність питання визначення особливостей конституційно-правового інституту президентства в Україні та необхідності чіткого визначення розміру, обсягу та розмежування повноважень Президента України як глави держави та як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України.

Звертаючись до досвіду зарубіжних країн, зокрема на пострадянському полі, варто звернути увагу на науково-теоретичну класифікацію повноважень Президента Російської Федерації (далі – РФ) у сфері оборони, запропоновану А. Писарєвим. Відповідно до Конституції РФ Президент РФ є Головнокомандувачем Збройних Сил РФ. Автор класифікує повноваження Президента РФ у сфері оборони на *військово-політичні* (формування воєнної політики; міжнародне військово-співробітництво та з питань колективної безпеки та роззброєння тощо), *військово-адміністративні* (призначення на посади командування, затвердження нормативно-правових актів, дислокації військ, призову на військову службу тощо) та *військові* (повноваження щодо застосування Збройних Сил РФ; участі глави держави у юридичних процедурах оголошення стану війни та введення воєнного стану; затвердження ним нормативно-правових актів, які регламентують діяльність органів державної влади й органів військового управління з підготовки у мирний час до можливих наслідків агресії проти РФ; введення у дію нормативних актів воєнного часу та їх скасування, формування та розпуску органів державного управління воєнного часу). Слід зазначити, що автор у своїй класифікації не виділяє в окрему групу повноваження Президента РФ у статусі Верховного Головнокомандувача Збройних Сил РФ [5].

Натомість С. Леншин розмежовує повноваження Президента РФ у сфері управління Збройними Силами РФ на два

рівні їх реалізації: *у мирний і у воєнний час*. Крім того, він чітко відокремлює *повноваження Президента як глави держави* щодо вжиття заходів у виключних обставинах у разі загрози Росії щодо ведення воєнного стану, оголошення мобілізації, формування органів виконавчої влади воєнного часу від *повноважень Верховного Головнокомандувача*, який видає наказ про ведення воєнних дій під час дії воєнного стану (застосовує Збройні Сили РФ, за умови затвердження Радою Федерації рішення Президента РФ про використання, застосування, залучення Збройних Сил РФ) [6].

Слід зауважити, що проблематика визначення статусу Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України виникає через неузгодженість правових норм різних законів між собою та відсутність єдиного підходу до розмежування повноважень Президентом України у ролі глави держави від його повноважень у статусі Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, особливо що стосується сфер, суб'єктів і часу розповсюдження влади останнього.

Для здійснення ефективного дослідження окремих питань щодо повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України у теорії права необхідно врахувати такі особливості, які цілком можуть стати критеріями для науково-теоретичної класифікації його повноважень, а саме:

- особливі правові режими або інші законні підстави, з введенням або настанням яких Президент України стає правомочним користуватися управлінською владою Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України;
- сфери суспільних відносин, щодо врегулювання яких може приймати рішення Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України: окремо щодо сфери національної безпеки, окремо – сфери оборони (на етапі підготовки до збройного захисту чи на етапі захисту) або у нерозривному комплексі;
- об'єкти і територія, на які розповсюджується дія влади Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України;
- форма рішень, котрі може приймати Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України.

На практиці правове регулювання повноважень Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України здійснюється у формі правових норм, закріплених на законодавчому рівні.

Статус Президента України як глави держави та його функції із представництва держави та як гаранта державного суверенітету, територіальної цілісності, додержання Конституції України, прав і свобод людини та громадянина визначені у ст. 102 Конституції України. Повноваження Президента України, що впливають з них і направлені на реалізацію зазначених функцій, визначені нормами ст. 106 Конституції України [7].

Положення ст. 106 Конституції України встановлюють повноваження Президента України, серед яких окремим п. 17 визначено, що він є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки й оборони держави [7]. Об'єднання цих повноважень в один пункт призводить до суперечливих поглядів науковців і практиків у тлумаченні зазначених норм.

Пряме визначення повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України закріплено у низці спеціальних законів, зокрема у Законах України «Про національну безпеку України», «Про Збройні Сили України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях» та ін. Аналіз норм зазначених зако-

нів дозволяє погодитися із позицією фахівців про те, що сам статус Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України та наділення його певними повноваженнями має дещо точковий, несистемний, неузгоджений характер.

Слід підсумувати, що повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України сьогодні не є вичерпними з огляду на стрімкий, непередбачений, атипичний розвиток подій у сучасній безпековій ситуації у світі та Україні зокрема. Кожен наступний етап змін вимагає деталізації, оптимізації і, так би мовити, адаптації норм права до таких умов. Такий стан справ диктує необхідність закріплення за Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України нових повноважень.

У контексті зазначеного варто звернутися до положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань виконання військового обов'язку та ведення військового обліку» від 30 березня 2021 р. № 1357-IX, яким передбачена можливість здійснювати оперативне доукомплектування Збройних Сил України та інших військових формувань за рішенням Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, коли у державі вже введено особливий період, шляхом призову громадян України, зарахованих до військового оперативного резерву, на військову службу без необхідності оголошувати чергову мобілізацію в державі [8]. За задумом розробників закон мав надати можливість уникнути складного політичного процесу через обов'язкове схвалення Верховною Радою рішення Президента про проведення мобілізації та суттєво посилити спроможності Збройних Сил України [9]. Враховуючи численні рішення

Конституційного Суду України з висновками про те, що повноваження Президента України закріплені виключно в Конституції України та не можуть бути розширені, можливість закріплення на рівні законів необмеженої кількості нових виключних повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, якими можуть обмежуватися права людини та громадянина, допустимо вважати прихованим розширенням повноважень і влади Президента України у сфері виконавчої влади і суттєвим обмеженням дії парламентського контролю щодо прийнятих ним рішень у цій сфері [10]. Такий стан справ ставить питання про імовірність порушення у системі стримувань і противаг, про необмежену можливість Президента України за рахунок законодавчого закріплення нових повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, під час дії особливих правових режимів, поступово розширювати свої повноваження.

Цілком слушною вважається теза про те, що зауроку успішного виконання обов'язків посадових осіб є чітке нормативно-правове врегулювання повноважень посадових осіб, із передбаченням умов і порядку притягнення їх до відповідальності.

Позитивний досвід зарубіжних країн показує, що законодавче закріплення статусу, функцій і повноважень Президента України, у тому числі основних повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил, можливо здійснити шляхом розробки та прийняття узагальненого спеціального Закону України «Про Президента України», з урахуванням розмежування його повноважень у мирний і воєнний час і під час дії особливих правових режимів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доронін І. Контрольні повноваження Президента України у сфері національної безпеки: контрольні питання. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 95–100.
2. Пашинський В.Й. Повноваження Президента України у сфері оборони держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Т. 2. № 6. С. 59–63.
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
4. Сазонов В. Повноваження Президента України у сфері забезпечення державної безпеки. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3 (74). С. 272–278.
5. Писарев А.Н. Полномочия Президента Российской Федерации в области обороны : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 20.02.03. Военный Университет Минобороны РФ. 1995. С. 156.
6. Леншин С. Президент Российской Федерации – Верховный Главнокомандующий Вооруженными Силами Российской Федерации. *Ориентир*. 2004. № 12. URL: http://group32441.narod.ru/files/ogp/001_oporn_konspekt/2004/2004-12-1.html.
7. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996 р. № 30. Ст. 141.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань виконання військового обов'язку та ведення військового обліку : Закон України від 30 березня 2021 р. № 1357-IX. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1357-20>.
9. Руслан Ткачук Застосування механізму призову резервістів на восьмому році війни – не примха, а життєва необхідність! – народний депутат Олександр Завітневич. Кореспондент АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/04/zastosuvannya-mehanizmu-pryzovu-rezervistiv-na-vosmomu-roczii-vijny-ne-prymha-a-zhyttyeva-neobhidnist-narodnyj-deputat-oleksandr-zavitnevych>.
10. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань виконання військового обов'язку та ведення військового обліку» від 22 червня 2020 р. Головне науково-експертне управління Верховної Ради України. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=68960&pf35401=530365>